

Socialmedicinsk tidskrift

Redaktion

Claes-Göran Westrin, redaktör och ansvarig
utgivare

Ann Appelgren, redaktionssekreterare

Socialmedicinsk tidskrift styrelse

Peter Allebeck, prof i socialmedicin, Göteborg

Kristina Alexandersson, univ. lektor, Linköping

Lars Olov Bygren, prof i socialmedicin, Umeå

Jan Ekholm, prof i medicinsk rehab, Stockholm

Gunnar Grimby, prof i medicinsk rehab, Gbg

Sven-Olof Isacson, prof i socialmedicin, Malmö

Leif Svanström, prof i socialmedicin, KI, Sthlm

Sjuttiosjätte årgången nr 1 1999

Habilitering och rehabilitering

- Några exempel på stimulansbidragsprojekt riktade till barn och ungdom

Inom ramen för 1994 års handikappreform tydliggjordes hälso- och sjukvårdshuvudmännens ansvar för att erbjuda habilitering och rehabilitering genom att två paragrafer tillfördes hälso- och sjukvårdslagen. Riksdagen beslutade också om ett statligt, tidsbegränsat (1994-1997) stimulansbidrag för att påskynda utvecklingen av kvalificerad habilitering och rehabilitering. Socialstyrelsen fick i uppdrag av regeringen att fördela och följa upp stimulansbidraget. En slutrapport (Socialstyrelsen följer upp och utvärderar 1998:7) överlämnades till regeringen i juni 1998.

... var 1,4 miljarder kronor, varav 975 mil-
... efter invånarantal.

och rehabiliteringsprojekt startat i landstingen under 1994 - 1997 och 542 projekt har tilldelats stimulansbidrag efter särskild ansökan. Projekten har riktats till såväl barn och personer i arbetsför ålder som äldre med funktionshinder.

Våren 1998 var ca 800 projekt som fått generellt stimulansbidrag och 320 projekt som fått stimulansbidrag efter särskild ansökan avslutade. Av dessa drygt 1 100 projekt hade ungefär två tredjedelar helt eller delvis övergått i ordinarie verksamhet. Trots mycket goda resultat av stimulansbidraget anser Socialstyrelsen att det fortfarande finns många som inte tillräckligt väl får sina habiliterings- och rehabiliteringsbehov tillgodosedda. Många habiliterings- och rehabiliteringsområden behöver därför utvecklas ytterligare. Mer om detta finns att läsa i Socialstyrelsens slutrapport om stimulansbidraget.

Stimulansbidraget har lett till många viktiga förbättringar. Nya handikappgrupper har identifierats och habiliterings-/rehabiliteringsåtgärder har kunnat initieras för dessa. Detta gäller inte minst personer med medicinska funktionshinder och personer med psykiska funktionshinder respektive utvecklingsstörning. Inom områden där habiliterings-/rehabiliteringsinsatser redan funnits, har fördjupning och förnyelse möjliggjorts. De breddade åtgärderna har gjort att flera yrkesgrupper kunnat engageras och samordning och tydliga målsättningar har lett till avsevärda kvalitetsförbättringar. Ojämnheter inom landet har kunnat utjämnas. Ett vidgat samarbete mellan representanter för hälso- och sjukvården, andra samhällsinstanser, handikapporganisationer och medverkan av patienter och närstående har lett till mångsidiga åtgärdsprogram och ofta med ett tydligt brukarperspektiv.

I förra numret av Socialmedicinsk tidskrift redovisades ett flertal stimulansbidragsprojekt avseende främst vuxna personer med funktionshinder. Redovisningen fortsätter i detta nummer där några projektansvariga beskriver stimulansbidragsprojekt riktade till barn och ungdomar med funktionshinder. Flera projekt har ett brukarperspektiv vilket inte minst framgår av inledningsartikeln, där också kvalitetsaspekten poängteras. Teamarbete, tvärfacklighet och samverkan över huvudmannagränser har utvecklats och tillämpats i många projekt vilket uppmärksammas i några av artiklarna. Patientinformation och utbildningsprogram, bl a genom tillämpning av "skolmodellen", har visat sig kunna leda till framgång i habiliterings-/rehabiliteringsarbetet vilket beskrivs i två artiklar. Projekt riktade till barn och ungdomar med kommunikationshinder i form av hörselskador, synskador och talsvårigheter redovisas i några artiklar. Psykologisk

och social problematik har lyfts fram och olika vägar till habilitering för barn med sådan problematik och stöd till deras närstående har beskrivits.

Under senare år har små och mindre kända handikappgrupper uppmärksammats i hög grad och deras behov har tydliggjorts. Olika insatser för att möta dessa behov har utvecklats inom åtskilliga projekt som fått stimulansbidrag. Exempel på detta presenteras i några av artiklarna. Med små och mindre kända handikappgrupper avses sjukdomar/skador som leder till omfattande funktionshinder och som finns hos högst 100 personer per miljon invånare. Det rör sig om en mängd olika sjukdomar och syndrom.

Socialstyrelsen har under senare år byggt upp en särskild datorbaserad kunskapsbank för små och mindre kända handikappgrupper som finns tillgänglig på Internet: <http://www.sos.se/smkh> eller Socialstyrelsens hemsida: <http://www.sos.se>

Redaktionsgruppen

Gästredaktörer för detta nummer är docent Gösta Blenow, Lund, professor Gunnar Grimby, Göteborg, docent Erland Lysell, Göteborg, med.dr. Gunilla Román, Stockholm, professor Ulf Rosenhall, Stockholm, professor Johan Sjöstrand, Göteborg, docent Matti Viitanen, Stockholm samt utredare Christina Rörby och projektchef Gunilla Wallgrund, Socialstyrelsen.